

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ

ಡಾ. ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಹೊನ್ನಪ್ಪನವರ

ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ

ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರು

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ನೀಡಿದಂತಹ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವು ಅಜರಾಮರವಾದ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂತಹಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅಧಃಪತನಕ್ಕೀಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸದ್ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ತತ್ವಗಳು ಮಾನವನನ್ನು ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ವಚನಕಾರರು ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಉತ್ತುಂಗ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಹುಸಿ ವಿಚಾರಗಳು, ತೋರಿಕೆಯ ಭಕ್ತಿ, ಡಾಂಭಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು. ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವ, ದೇವೋಪಾಸನೆ, ಮೌಢ್ಯಖಂಡನೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬಾದ ಕೃಷಿ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬಗೆಗೂ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನ ವಚನಕಾರರು ಕೃಷಿ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಚನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಮೊದಲು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವ ಹೆಸರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಣ್ಣ. ಈತ ಜೋಳದಹಾಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತ, ಕೃಷಿ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಜಂಗಮ ದಾಸೋಹ ನಡೆಸುವುದು ಇವನ ವ್ರತ. ಕೃಷಿಕನಾದ ಇವನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ ನೆಗೆಲಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ಪೂಜಿಸಿ, ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ. ಆತ ತಾನು ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಮಗ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತನ್ನದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನೋದುವುದಕ್ಕೆ ಹಾರುವನಲ್ಲ,

ಇರಿದು ಮೆರೆವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಲ್ಲ,

ವ್ಯವಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವೈಶ್ಯನಲ್ಲ,

ಉಳುವ ಒಕ್ಕಲಮಗನ ತಪ್ಪ ನೋಡದೆ ಒಪ್ಪುಗೊಳ್ಳಯ್ಯಾ,

ಕಾಮಭೀಮ ಜೀವಧನದೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ.

ಎಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಪಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳ ಜನರಿಗೆ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಮಾದರಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ, ಯುದ್ಧ

ಮಾಡಿ ಗೆದ್ದು ಬೀಗುವನೆಂದರೆ ನಾನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನೂ ಅಲ್ಲ, ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಲು ನಾನು ವೈಶ್ಯನೂ ಮೊದಲೆ ಅಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಮಗ ರೈತನ ಮಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಶಿವ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಂಗವೆ ಭೂಮಿಯಾಗಿ, ಲಿಂಗವೆ ಬೆಳೆಯಾಗಿ,

ವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಬತ್ತ ಒಲಿದು ಉಂಡು

ಸುಖಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದ ಕಾಮಭೀಮ ಜೀವಧನದೊಡೆಯ.

ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಣ್ಣನಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳೇ ದೇಹದ ಭಾಗಗಳಾಗಿ, ಧರ್ಮ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ವಿಶ್ವಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆತ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮಹಾಶರಣ ಎನ್ನುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಅಂಗ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂಗ - ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರೆ ದೇವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ನಂಬಿಕೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗಾಗಿರುವ ಲಾಭ

ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕರಲು,

ಹಿಂದೆ ಇಗ್ಗರಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಚಿ ಮದ್ದಭೂಮಿ.

ಮೂರು ನೆಲದ ಭೂಮಿಯ ಆರೈದು ಬೆಳೆದೆಹನೆಂದಡೆ,

ಇದಾರ ವಶವೂ ಅಲ್ಲ,

ಕಾಮಭೀಮ ಜೀವಧನದೊಡೆಯ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ

[ಕರಲು - ಚೌಳುಭೂಮಿ, ಉಪ್ಪುಭೂಮಿ, ಇಗ್ಗರಲು - ಉಪದ್ರವ, ಕಾಟ]

ಎಂದು ಮುದ್ದಣ್ಣ ಹೇಳುವಾಗ, ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಉಪ್ಪು ಭೂಮಿಯಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಉಪದ್ರವದ ಭೂಮಿಯಿದೆ. ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. 'ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬೀಜ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟತ್ತೆನೆಬೇಡ ಮುಂದಣ ಫಲದೊಳಗರಿಸಿಕೋ' ಎಂಬ ಚನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತಿನ ಹಾಗೆ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಪೈರಿಗೆ ಅರಿವು ಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಉಚಿತವನರಿದು ಬಿಡಬೇಕು,

ಕ್ರೀಗೆ ಅರಿವು ಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಉಭಯನರಿದು ಘಟಿಸಬೇಕು,

ಏರಿ ಹಿಡಿವನ್ನಕ್ಕೆ ನೀರ ಹಿಡಿದಡೆ ಸುಖವಲ್ಲದೆ ಮೀರಿದರುಂಟೆ?

ಕ್ರೀಯ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಅರಿವ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಳೆಯ ಕೊಯಿದ ಮತ್ತೆ, ಹೊಲಕ್ಕೆ ಕಾವಲುಂಟೆ?

ಫಲವ ಹೊತ್ತ ಪೈರಿನಂತೆ, ಪೈರಿನೊಳಕೊಂಡ ಫಲದಂತೆ,
ಅರಿವು ಆಚರಣೆಯೆಲ್ಲ ನಿಂದು,
ಆಚರಣೆ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಲೇಪನಾದ ಮತ್ತೆ
ಕಾಮಭೀಮ ಜೀವಧನನೊಡೆಯನೆಂಬುದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಪೈರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಫಸಲು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರಿವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಫಲ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಣ್ಣ. ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಕೃಷಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿದ್ದಾರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

‘ಯಥಾ ಭೀಜಂ ತಥಾಂಕುರಂ’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪದು.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಬೀಜದಿಂದಾದ ಸಸಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಷ್ಟುದು ತಪ್ಪದು

ದಿಟದಿಟ ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ

ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಶಿಶು ಕಾಮಧೇನುವಷ್ಟುದು ತಪ್ಪದು,

ದಿಟದಿಟ ನೋಡಾ

ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಸದ್ಗುರುವಷ್ಟುದು ತಪ್ಪದು,

ದಿಟದಿಟ ನೋಡಾ

‘ಯಥಾಭೀಜಂ ತಥಾಂಕುರಂ’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪದು

ಶಿವನೇ ಬಲ್ಲನು, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ

‘ಯಥಾ ರಾಜ ತಥಾ ಪ್ರಜಾ’, ಯಥಾ ಗುರು ತಥಾ ಶಿಷ್ಯ ಎನ್ನುವ ಲೋಕರೂಢಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಚಿಗುರು ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಬೀಜದಿಂದಾದ ಸಸಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕಾಮಧೇನುವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿಷ್ಯನೇ ಉದಯವಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಶಿವನು ಕೂಡ ಬಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ.

ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೊದಲ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೂಡ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈಳೆ ನಿಂಬೆ ಮಾವು ಮಾದಲಕ್ಕೆ

ಹುಳಿ ನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?

ಕಬ್ಬು ಬಾಳೆ ಹಲಸು ನಾರಿವಾಳಕ್ಕೆ

ಸಿಹಿ ನೀರನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?

ಕಳವೆ ರಾಜಾನ್ನ ಶಾಲ್ಯನ್ನಕ್ಕೆ

ಓಗರದ ಉದಕವನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?

ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಚ್ಚಿ ಮುಡಿವಾಳಕ್ಕೆ

ಪರಿಮಳದುದವನೆರೆದವರಾರಯ್ಯ?

ರಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೆ ನೆಲನು ಒಂದೆ ಆಕಾಶವು ಒಂದೆ

ಜಲವು ಹಲವು ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕೂಡಿ,

ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರಾಗಿಹ ಹಾಗೆ,

ಎನ್ನ ದೇವ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನು

[ಕಳವೆ - ಭತ್ತ, ರಾಜಾನ್ನ - ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯ ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನ್ನ,
ಶಾಲ್ಯನ್ನ - ಉತ್ತಮ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನ]

ಹೀಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹತ್ತಾರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿರುವ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷತನಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ದೇವರಾಗಿರುವ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೇ ಬೇರಾಗಿದ್ದಾನೆ (ಮೂಲ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ.

ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಕಾರ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಕೃಷಿ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ತನುವ ತೋಟವ ಮಾಡಿ

ಮನವ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ,

ಅಗೆದು ಕೆಳೆದನಯ್ಯ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಬೇರೊಡೆದು

ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟಿಯ ಬಗಿದು

ಬಿತ್ತಿದನಯ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಜೀವವ !

ಅಖಂಡ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಭಾವಿ

ಪವನವೇ ರಾಟಾಳ !

ಸುಷುಮ್ಮ ನಾಳದಿಂದವೆ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ

ಬಸವಗಳೈವರು ಹಸಗೆಡಿಸಿಹರೆಂದು,

ಸಮತೆ ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ

ಆವಾಗಲೂ ಆ ತೋಟದೊಳಗೆ ಜಾಗರವಿದು

ಈ ಸಸಿಯ ಸಲಹೆ ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರ !

[ರಾಟಾಳ - ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಗಾಲಿಯ ಯಂತ್ರ ಸುಷುಮ್ನ - ಬೆನ್ನುಹುರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಡಿ

ಸೈರಣೆ - ತಾಳೆ]

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ದೇಹವನ್ನೇ ತೋಟ ಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಬೇರನ್ನು ಅಗೆದವರು. ಸಂಸಾರ ಎಂಬ ಮಣ್ಣಿನ ಹುಂಡಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಅಂದರೆ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಮೀರಿ ಅಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನದ ಹಸಿವಿದ್ದು, ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನನ್ನು ಅಲ್ಲಮನು ಸಂಧಿಸಿದನೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಕೃಷಿ ಒಳಗಿನ ಕೃಷಿಯಾಗಬೇಕು. ಅಂತ ಕೃಷಿಯನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ತೋಟವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಎಂದರೆ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಬಗೆಗೆ ಒಲವು ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಕೃಷಿ ತೋ ನಾಸ್ತಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ' ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾತೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಆರೇಳು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವಂತ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ಈ ದೇಶದ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಕ ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವಂತ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

- 1) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ : ಸಂ : ಸಂ. ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ
- 2) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೋಶ : ಡಾ|| ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ
- 3) ಬಸವಯುಗದ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ : ಸಂ : ಡಾ || ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ
- 4) ಬಸವೋತ್ತರ ಯುಗದ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ : ಸಂ ಡಾ|| ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ